

KE SLUCHOVĚ POSTIŽENÝM

Sluchově postižení – jsou to lidé s vrozeným, nebo získaným handicapem, sportovci závodí v jedné kategorii. U nás je sdruženo kolem 4600 takto postižených do Českého svazu neslyšících sportovců. Světová federace neslyšících sportovců (CISS) má ze všech ostatních světových asociací handicapovaných sportovců nejdelší historii, její kořeny sahají do roku 1924.

1924 – Světové hry neslyšících sportovců v Paříži (4-letý cyklus)

1949 – Seefeld – zimní světové hry neslyšících

Podmínkou účasti je sluchová ztráta 55 dB na lepším uchu. Během závodu, bezprostřední přípravě na závod (rozcvičení, předzávodní prohlídka trati) nesmí soutěžící používat žádné technické prostředky (sluchadla, vysílačky) jež by jim usnadňovali komunikaci se sportovci, trenéry, rozhodčími a ostatními.

K osnovám tělesné výchovy u sluchově postižených

- pořadová cvičení – postoj, povel, útvary, příprava náradí, náčiní
- bezpečnost
- zásady – osvětlení, postavení učitele a žáka
- gymnastika - vyvarovat se přemetů, kotoulů, složitých sestav, často se vyskytuje strach z přeskoků (vzdálenost můstku)
důležitá je dopomoc
rytmická cvičení – souhra dýchání + pohybu – rytmus
často se vyskytují poruchy rovnováhy
- atletika – často těžkopádnost
starty – mávnutí, dotek
dlouhé tratě – vysvětlení techniky, tempa, taktiky
dálka, výška – technické připomínky až po vykonání cviku (kamera)
koule – možnost manipulace s žákem – modelace pohybu
- míčové hry – fotbal, basket, házená
- hry – signál praporkem
- plavání – v rámci odpoledních aktivit, nutné je potvrzení od lékaře, 5 dětí – 1 učitel
- lyžování – na 5 dětí 1 učitel
- zimní sporty – bruslení, hokej
- turistika a dopravní výchova (2x4 hod) v rámci pohybu v přírodě (pochodové cvičení)
- nepovinné předměty – sportovní hry (příprava na soutěže), lyžařský kurz, škola v přírodě, drobné formy Tv (tělovýchovné aktivity, ranní rozcvičky)

Jiné pohybové aktivity sluchově postižených

- pantomima – dramatika sluchově postižených v Brně
- neolympijské sporty – bowling, šipky, kulečník
- rekondiční pobyty – turistika, lázně
- tábory – sportovní, koně, keramika, počítače, rodiče s dětmi, turistické, vodní kurzy

Metodika aplikovaných pohybových aktivit u sluchově postižených

- učení nového cviku – názorná ukázka
- *metoda pozorování* – průvodní metoda k ukázce (učitel, video, slovní doprovod). Před ukázkou upozornit na to, co má pozorovat. Popis musí být stručný, srovnávat dobré a špatné. Teprve po výkladu, popisu a vysvětlení by měla následovat ukázka
- *metoda výkladu* – totální komunikace, výklad má aktivovat myšlení žáků

- *metoda pokynů* – jasné, stručné pokyny, gesta, znaky, odezírání – používat slova, které děti znají, učení se novým pojmům.
- *metoda dotazování, rozhovoru* – u vyspělých dětí
- *metoda nácviku* – napodobení, důležité je zrakové vnímání, přesné provedení cviku, u dětí motivace (hry, obrázky,...)
- *metoda opakování* – motivace, správné názvosloví a terminologie
- *metoda pohybového úkolu* – po nácviku samostatná činnost, spolupráce s rodiči
- *metoda pasivního pohybu* – modelace cvičence, vedeme jeho pohyb (koule, plavání,...), účinné při odstraňování chyb v pohybu, jehož průběh nemůže cvičenec kontrolovat zrakem
- *metoda nátlaková* – strach z výšky, vody – odstranění zábrany, stresového faktoru, motivace
- *metoda soutěžení* – zvyšuje emocionálnost, vůli, houževnatost, souhru kolektivu, důležitá je jasná informace
- *metoda opakování, memorování* – následnost cvičení, zapamatování si pohybů, sestavy – ochuzení o slovní doprovod
- *metoda klasifikace* – z hlediska postižení, čeho může dosáhnout

Zásady tělesné výchovy sluchově postižených

- uvědomělosti – snaha naučit se novou dovednost, motivovat
- názornosti – ukázka (přímá - učitel, žák, nepřímá - video, obrázky). Současně neukazovat a mluvit!
- trvalosti – opakovat, opravovat, zdokonalovat, používat prostředky totální komunikace
- postupně zvyšující se zátěže
- cykličnosti
- soustavnosti a postupnosti, odlišnosti – odlišné tempo nácviku
- individuálního přístupu – pozornost každému žákovi
- přiměřenosti – vzhledem k postižení, věku, dovednostem,...
- všestrannosti – pojmy, chování, pravidla, hodnocení, vztahy, hygiena, životospráva, fair play
- vědeckosti – odbornost učitele
- hravosti
- vedoucí úloha učitele – plánování, koordinace řízení

Osobnost učitele sluchově postižených

Vliv osobního působení učitele platí mnohem více ve školách pro sluchově postižené. Při menším počtu žáků ve třídě, nehomogenosti žakovského kolektivu s velkými interindividuálními diferencemi zvyšuje mimořádně náročnost práce učitele. Dochází k mnohem častějšímu působení a komunikaci mezi učitelem a žákem.

- osobní vztah s surdopedické práci (vytváření řeči a slovní zásoby dětí, vedení a učení žáků novým tělocvičným dovednostem, hrám, sportu s adekvátní slovní zásobou)
- odborná úroveň – teoretické a praktické ovládní předmětu, vědomosti z tělesné kultury, z didaktiky Tv a z didaktiky Tv tělesně oslabených, vědomosti ze zdravotní a dopravní výchovy, znalost metodiky osvojovaných pohybových dovedností, optimální úroveň pohybové kultury učitele. Sluchově postižení, zejména děti mají sklon ke zvýšené míře kritičnosti (může se projevit velmi nevhodným způsobem). Důležitá je znalost znakové řeči
- Pedagogická úroveň

- Psychické vlastnosti – ovlivněny temperamentem
- Fyzické vlastnosti – je schopen předcvičovat, dávat záchranu a pomoc žákům
- Organizační schopnosti a dovednosti
- Spolupráce s rodiči – taktní přístup
- Komunikační dovednosti. Základní výrazové prostředky u sluchově postižených (znalost znakové řeči, mimika, gesta, signály, vnější vzhled, kódy, symboly, předcvičování, ukázka, chování). Důležité je jak učitel stojí, držení těla, chůze, kvalita pohybové ukázky, pohybová kultura vůbec, poskytování dopomoci a záchrany, mimika, gesta, ...)

Pohybové učení u SP dětí

U sluchově postižených dětí učení se pohybovým dovednostech znamená pro učitele spoustu modifikovaných postupů. Často se ke sluchovým vadám přidružují jiné komplikace (poruchy rovnováhy, LMD, hyperaktivita, MR, ...), učitel musí tedy hodinu Tv přizpůsobovat specifickým potřebám dítěte. Malý počet dětí ve třídě – větší možnost individuální práce, ale omezení soutěží, her.

Didaktická komunikace sluchově postižených

Verbální – hovoříme hlasitou řečí, srozumitelně, přirozeně, používáme texty, instrukce, štítky nalepené na náradí, u skříňky či police s náčiním, v šatně. Komunikace znakovou řečí, dodržujeme zásady komunikace (osvětlení, povětrnostní podmínky).

Nonverbální – měl by každý učitel ovládat a využívat

Tělesná výchova hluchoslepých

- důraz na sebeobsluhu, základní pohybové dovednosti, správné držení těla, nápravné, rovnovážné cviky, prostorová orientace

Deaflympiády (Světové hry neslyšících)

Zejména vlivem specifického způsobu komunikace se konají vždy odděleně a to v lichých letech. První letní hry se uskutečnily v roce 1924 v Paříži, první zimní v roce 1949 v Seafeldu. Sporty na letních deaflympiádách – atletika, badminton, basketbal, bowling, cyklistika, fotbal, házená, orientační běh, plavání, stolní tenis, střelba, tenis a volejbal. Sporty na zimních deaflympiádách – alpské lyžování, běh na lyžích, lední hokej, snowboarding.